

Эхэ хайхан нутагаа эд хамта мандуулаа!

БУРЯАД ҮНЭН

1921 оной
декабриин 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

1996
ДЕКАБРИИН
18
Убэлэй дунда сагаан
хулгана
Һарын 9
СРЕДА
гарагай 4
№242 (19582)
Газетын сэн
хэлсээтэ.

ГҮРЭНЭЙ ДҮҮМЫН ДЕПУТАДУУД— БУРЯАД ОРОНДО

Федерациин
Суглаанай Гүрэнэй
Түрүүлэгшын орлогшо
Николаевич Бабуриин
депутатуудтай сугтаа
Удэ ерээ гээд мэдээсээ
Тэрэ Гүрэнэй Дүүмэдэ
политикын,
СНГ-гэй
Удалнуудай
Удалгалтай байһан тула орон
аяншалжа,
байдалтай
зорилготой.

С.Н. Бабуриин Буряад
Республикын Арадай Хуралай
Түрүүлэгшотэй, Арадай Хуралай
Улаан-Удын городской
депутатуудтай,
Министерствэнууд болон албан
рагаануудай,
Умшленигууд болон олзын
эрхилэгшэдэй холбооной
Түрүүлэгшэдтэй уулзаһан,
Улаан-Удын телевиденээр үгэ
лэһэн байна.

Улаан-Удын тэрэ Буряад
Республикын Президент А.В.
Потаповтай уулзаба.
А.В. Потапов республика
байдал тухай С.Н.
Бабуриинда дэлгэрэнгүйгээр
эрэжэ үгөө. Тийхэдэ Россин
Федераци хүүлэй харануудга 240
миллиард түхэриг трансфертээр
Республикада үгэхэ аад, гансал

33 миллиард мүнгэн үгтөөд байна.
Тиймэһээ салин хүлээ түлэхэ
хэрэг аяар хахад жэлэй болзрто
унжагай рһаар гэжэ тэрэ
тэмдэглээ.

Гүрэнэй Дүүмын
Түрүүлэгшын орлогшо С.Н.
Бабуриин экономика болон
социальна ажалуудалые
хүтэлбэрилгын онсогуримтухай
асуудал табижа, Россин
Федерациин хуулинуудта
эсэргүү, таарахагүй хэмжээ
ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ
ёһогүй гэжэ хэлээ.

Республика соогоо
хүтэлбэрилгын аппаратай

хүдэлмэрлэгшэдэй гооо 40
процент хүрэтэр доошлуулаха,
муу шанартай архи худалдадаг
ябадалые болюулха гэхэ
мэтэһэлэн хэмжээнүүд абтаха
гэжэ, А.В. Потапов
тодорхойлоо.

Гүрэнэй Дүүмын депутатууд
Кабанскын райондо ошоно, хүн
зонтой уулзаһан, Ивалгын
дасанда хүрэнэ байна. Тэдэнэр
мүнөөдөр Москвагаа бусаба.

С.ОЧИРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С.Н. Бабуриин
уулзалгын үедэ (зүүн гарһаа
хоёрдохинь).

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭНЭ ДУГААРТАМНАЙ:

Бүргын таряашаг ори гансахан комбайнаар
200 гектар талмайһаа 3000 центнер ургаса
хуряагаа

ДОЛЁБОРОЙНЬ ДОМ ДОМОГ СУУТАЙ

"Туша гаран жэл соо Д.Д.Аюшиев
хэды олон операцн хэжэ, үбшэнтэдые
аргалаа гэшэб!"

"Абай Гэсэр" мурьсөөнһөө
репортаж

Ярдтаа алдартай

(Буряад
Республикын
арадай артист
Аюр Аюшеевэй
зохеохы
ажалайнь 20
жэлэй ойһоо)

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

92 НУРГУУЛИ ХҮДЭЛНЭГҮЙ

Арадай ажахын ямаршые халбарин
Мэриилэгшэдэй буһалгаа үүсхэжэ, ажалаа
роходонь, бушуухан мүнгэн олдожо, бага
жанааршые һаа, салин түлэгдэжэ захиалдаг
алтай болоо агша. Багшанарай буһалгаанай
мэсээр, нэгэ һарын салин түлэхэ мүнгэн бий
жо, хотын багшанар сентябрь һарынгаа мүнгэ
э. Тийгэжэ хотын олохон нургуули ажалаа
бэһише, үшөө 24-ниинь—октябрь һарын салин
жэ, үсэд нэтэрүү байһанаа гэршэлһээр. Хүдөө
нургуулида 68 нургуулида хэһээлнүүд баһал
нэгүй. Илангаяа хүндэ байдал Кабанскын,
байкалин районнуудта тогтонхой.
Трансфертээр ерэнэн мүнгэнһөө эдэ аймагуудай
нуулинуудта юндэшыеб даа солхообшые
нэгүй, апрель һараһаа мүнгэ абаагүй багшанар
бэһише ондоо хэмжээ ябуулгануудые хэжээр
н байһанаа мэдүүлнэ. Тэдэнэй нэгэн гэхэдэ,
Сибирин түмэр харгые бэсэрээ хааж,
нуудай ябадалые һагуулаха гэхэ мэтэ болоно.
Да һарада иимэ һэдэлгэ гаргаһан үндэр
тайшуулаа тэдэнэр жэшээ абаа юм гү, бү
жэ—гэбшые иимэл аргаар засаг баригшадай
дал татахабди гэжэл ойлгогдоно ёһотой. Теэд
тэ талаараа энэмнай хуули буса ябадал ха юм

Правительствын Түрүүлэгшэ
В.Черномырдин Гүрэнэй Дүүмын
ендэр дээрһээ ерэхэ жэлэй
февраль һарада салинай талаар
байһан бүхы үри шэри түлэгдэхэ

гээд мэдүүлбэ. Хаанаһаа? Хайшан гээд? Өөдөө
урган, үндын һэргэжэ байһан үйлэдбэришые үгыл
хадаа, үгы. Улам уруугаа орохоһоо ондоо юумэн
байхагүй шэнги. Юрэдөөл, хэдышые буһалгаала,
даб гээд юумэнэй хубилхань бэрхэ. Теэд миин
хараад нуухашые арга һаланхай.
Мүнөөдэр багшанар, шахтёрнууд, медигүүд,
энергетигүүд, үглөөдэр...

АЖАЛГҮЙШҮҮЛ ҮШӨӨЛ ОЛОН БОЛОХО

1997 оной бюджет Россидашые, Буряад
Республикадашые үшөө баталагдаагүй байһаар.
Гүрэнэй Дүүмэдэ түрүүлшын лэ уншалгаар бюджет
тухай Хуули баталагданхай. Харин манай
республикын бюджет январь һарада болохо Арадай
Хуралай ээлжээтэ сесси дээрэл эсэслэн абтахаар
хүлээгдэнэ. Энэ бюджет тухай оло дахин хэлэгдээ,
мэдээсэгдээ, тиймэһээ зон тухайлна ёһотой. Олзо
оршын талаар республика тулюур хадаа гол түдэб
Россин лэ Правительстве хараад байнабди.
Абарбал Росси, үгы болбол—тэрэ гэхэн шуу. Теэд
"абарха" Россимнай урдань үгэжэ байһан
мүнгэнэйгөө 40 процентгыень—үгыгэһээр үнинэй.
Ийгэхэдэнь ядаг бэлэй? Зүб лэ даа—элдэб
гаргашануудые үсөөлхэ. Тийн энээнине
бэелүүлэхэдэ, ондоо хэмжээнүүдэй огто үгы юм
шэнги эгээл хүнгэн харгыгаарнь эзэлүүдгүй ябадаг
бэлэйбди даа—ажалһаа зоние сүлөөлхэ,
болюулха, тэрэл, дунда зэргын 40 процентээр.
"Ажалһаа хүниие болюулхадаа, ондоо ажал
дурадхаха",—гэжэ хуули соошые хэлэгдэдэг. Теэд
мүнөө тэрэниие хэн хараһаб даа. Харахашые гээ
һаань, "һанаан байгаад заяан хүрэхэгүй".
Гарахаяа байһан 1997 он уналгын үшөө нэгэ
шата болохонь гү, али?..

В. ШАГДУРОВ.

ХААНА? ЮУН? ХЭЗЭЭ?

Тээмэндэ Монголой
композитор Бадарч Улаан-Үдэ
ерэжэ, соёлой болон искусствын
училицида багшалаа, баян дүй
дүршэлөө һурагшадта
дамжуулаа. Улаан-Баатарай
багшанартай саашадашые
холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ
тухай хоёр талаһаа хэлсэгдэбэ.

Һаяшаг Х. Намсараевай
нэрэмжэтэ гүрэнэй Буряад
драмын театр соо "Баян
Монгол" гэхэн эстрадна бүлэгэй
(23 артист) концерт хоёр үдэшин
туршада харуулагдаа. Монголой
гүрэнэй филармонин
генеральна директор, циркын
болон эстрадын директор
господин Ухнаа тэрэ
коллективтэй ерэлсэжэ, июль
һара соо Буряад драмын театр
артистарые Монголдоо хүлээн
угтахы тухайгаа найдуулаа.

Һаяхан Америкэдэ поэт Баир
Дугаровай шүлэгүүдэй ном англи
хэлэн дээрэ хэблэгдээ. Буряад
орон, Байгал дэлай, Саяан үндэр
уула, эхэ байгаали, хүнүүдэй
харилсаан, инаг дуран тухай
шүлэгүүдын эндэ ороһон байна.

Олондо мэдээжэ, илангаяа
хүүгэдэй дуратай амитадые
һургагша Куклачёвой
хабаадалгатай циркын наадан
декабриин 26-да, 27-до, 28-да
"Дружба" кинотеатрта
харуулагдаха юм. Биледын 15
мянган, 20 мянган түхэриг сэнгэй
байха гэжэ харагшадта
мэдээсэнбди. Эдир харагшадые
Куклачёвой бүлэг урина. Эндэ
хүхиутэй клоун наада харуулха.

Декабриин 21-дэ, 22-то
Буряадай оперо болон баледэй
театр соо Мариинска театрай
(Санкт-Петербург) дуушан,
Буряад Республикын арадай
артистка Валентина
Цыдыповагай концертнүүд
болохо. Бүхы дэлхэйгээр
гастрольдо ябадаг алдар сууга
дуушанайнгаа концертнүүдтэнь
харагшадые уринабди.

Б. ДОРЖИЕВА.

БОДОМЖОЛООД ҮЗЭХЭДЭ...

манса манай республикын багшанарта гүрэн
235 миллиард түхэриг үритэй. Мүнөө арай
гэжэ 2 шахуу миллиард түхэриг олдожо,
зэргэ салин түлэгдэбэ. Тийхэдэ Россин

Буряад ороной мэдээжэ хирург-уролог Д.Д.АЮШИЕВЭЙ 60 наһанай ойдо

Дылгырович Элүүрье хамгаалгын министрствын эмхидхэн бригадануудай бүридэлдэ ороод, энэ тэрээгүүр ябажа, хүнүүдтэ туһа хүргэдэг.

—Манай урологин таһар хирургическа отделени болгодоходоо, үүргэ уялгань дээшлээ гэжэ тоолохо байна. Ушарынш юуб гэхэдэ, врач-урологуудай ажалые бээлүүлхэ гадна, элдэб операци хэнэбди. Эндэ манай аха нүхэр Даша Дылгырович маанадтаа ехэ туһа хүргэдэг, заабари зүбшэл үгэдэг байна. Ахаймнай алтан лэ гартай хүн гэшэ даа. Хэһэн операцинь хубилаа гэжэ байхагүй. Орёо хүшэр асуудалай гарахада, түбхын түрүүн Даша Дылгыровичтэ хандадагбди.— гэжэ дайнай инвалидууд болон ветерануудай госпиталиин хирургическа таһагые даагша С.Э.Цэдэшиев хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье, Д.Д.Аюшиев

ДОЛЁОБОРОЙНЬ ДОМ ДОМОГ СУУТАЙ

Ушарынш юуб гэхэдэ, врач-урологуудай ажалые бээлүүлхэ гадна, элдэб операци хэнэбди. Эндэ манай аха нүхэр Даша Дылгырович маанадтаа ехэ туһа хүргэдэг, заабари зүбшэл үгэдэг байна. Ахаймнай алтан лэ гартай хүн гэшэ даа. Хэһэн операцинь хубилаа гэжэ байхагүй. Орёо хүшэр асуудалай гарахада, түбхын түрүүн Даша Дылгыровичтэ хандадагбди.— гэжэ дайнай инвалидууд болон ветерануудай госпиталиин хирургическа таһагые даагша С.Э.Цэдэшиев хөөрэнэ.

уһанда хаянгүй, эрдэм нургуули хэжэ, мэргэжэл шадабария дээшлүүлэн, арад зонойнгоо аша туһада амжалта түгэсөөр ажаллажа байна бшуу.

ДУДАРГЫН дунда дүүргэдэ, Дашинама Аюшиев Шэтын мединститудта хурахаа ороо һэн. Тиигэжэ тэрэ бага наһанайнгаа нангин хүсэлэн бээлүүлжэ эхилээ. 1960 ондо дээдэ нургуулияа амжалттайгаар түгэсхөөд, Дуларгын районно больницатад хирургаар, урологуор хүдэлжэ, ажалайнгаа намтар захалхан юм.

—Ямаршье мэргэжэлтэй хүн бүхэн ажалайнгаа намтарай эхиие бүхы наһан соогоо маргангүй, ханажа ябадаг байха. Ажаллажа эхилхээр дүрбэ хоноод байтарни, хээлитэй нэгэ эхэнэрэй нарайлажа ядажа байһан тухай Зүдхэлиһөө маанадта утаһаар дуулгаба гэшэ. Ахамад врач Дамдинжаб Цыдыпович Цыренов майһе дуудаад, тиинш ошохо болоболши даа гэбэ. Шухала бүхы хэрэгсэлнүүдэ бү мартаарай гэжэ аха нүхэр ёһоор заагаа һэн. Залуу хүн зоригтойдоо гэжэ хэлсэдэгэй ёһоор, байа ехээр айгаашьегүй һэм даа. Түрүүшынхөө нарайлаха залуу эхэнэр юм гү даа гэжэ ханаһан байгаа. Зүгөөр тэрэмни олон үхибүүнэй эхэ байшаба. Тиин яһала һайнаар хүнгэрүүлээд, басаганайн найжа болоо һэм. Света гэжэ нэрэ үгэбэ. Мүнөө гуша гараад ябаа юм ааб даа,— гэжэ Даша Дылгырович аяар тэрэ холын үеһе ойндоч хэргээн дурсана.

1964 онһоо хойшо гуша гаран жэлэй туршада Д.Д.Аюшиев Буряад ороной ниислэл хотодо республикын ахамад урологуор, городской 1-дэхи больницата, Улаан-Үдын гарнизонной сэрэгэй госпитальдо, һүүлэй зургаан жэл соо дайнай инвалидууд болон ветерануудай госпитальдо хирург-урологуор хүдэлөө. Элүүрье хамгаалгын эдэ бүхы эмхи зургаануудта ажаллахадаа, хүнүүдтэ арга шадалаараа туһалхыел оролдожо ябадаг һэн. Ажалда ороһон залуу хүбүүд, басагадта заабари зүбшэл үгэдэг, саашадаа урган хүмүүжэхэдэнь туһалдаг, дэмжэдэг байгаа. Тэдэнтэй мэргэжэл шадабаряа мүлихэдэнь, эрилтэ ехэгэйгээр хандадаг, сэхэ рууһ хэлэдэг, заримдаа эрид шангаһанаар

шүүмжэлээдшье абадаг зантай юм.

Даша Дылгырович олон шабинартай. Эдэнэй дунда "Ариг Ус" гэжэ нотагууд хоорондын худалдаа наймаанай байшангай медицинин албаний начальник В.М.Очилов, республикын ахамад уролог Г.Д.Сыбденов, Хэжэнгын аймагай өөһэдэнь хүтэлбэрийн захиргаанай гулава, Арадай Хуралай депутат, медицинин эрдэмэй кандидат С.Ц.Цыреторов, Зэдын аймагай Инзагатын участково больницын ахамад врач В.Д.Бубеев болон бусадые дурдажа болоно.

Ажабайдал гээшэ орёо ха юм даа: баярта ушарнуудшье болохо, бэрхэнээл түбэгүүдшье тохёолдохо. Тээд тэрэ али бүхы юумэндэ гажаржа ябадаггүй, зориг ехэтэй хүн даа. Эгээл иимэхэ ямаршье орёо байдалай ушарбал, заабол зүбшидхэбэри абадаг байһаараа шалгардаг гэшэ. Дашинама Аюшиев гансал манай орон дотор бэшэ, харин дэлхэй дээрэ бии боложо байһан шэнэ юумэ шудалаад, ажалдаа нэбтэрүүлдэг юм. Тиихэдэ эдэ бүхы онол аргууд, шэнэ нээлтэнүүд манай эндэхи эрхэ байдалда хэр таараха гээшэб, али ямар нэгэ юумыень хубилгалтай гү гэжэ тэрэ гүнзэгыгөөр бодожо үзэдэг. Ёһотой мэргэжэлтэ хадаа али бүхы шэнэ юумэ юрэ дууриан хажаадаг бэшэ, харин наринаар шэнжэлжэ, шүүжэ үзөөд, ажалдаа хэрэглэдэг байна.

—1971-1973 онуудта Москвадахи Н.И.Пироговой нэрэмжэтэ медицинскэ хоёрдохой институтай урологин кафедрин клиникескэ ординатурада академик Н.А.Лопаткинай хүтэлбэри доро хуража, мэргэжэлээ дээшлүүлээ һэм. Эгээл тэндэ хуража байха үедэм операци хэжэ, бөөрэ хуулгаха талаар ехэ туйлалта хэһэнэйн түлөө табан элитэ эрдэмтэд-медикуудтэ, тэрэ тоодо Николай Алексеевич Лопаткина СССР-эй Гүрэнэй шангуудые барюулалгын баяр ёһолоод хабалдасан хүм. Мартагдашагүй үйлэ хэрэг болоо һэн даа. Иимэ элитэ мэдээжэ, оюун бэлигтэй хүнүүдтэй хамта ажаллажа, мэргэжэлээ нарижуулан мүлихэ зол хубитай байһандаа баярладагби.— гэжэ нургуулиимни нүхэр балшархан наһанайнгаа хүсэлэнгые бээлүүлжэ,

аргашан болоһондоо омогорхон хөөрэдэг.

Хүнэй амид бэе, сууха, бөөрэ болон бусадшье органуудые аргалха талаар онсо мэргэжэлтэй врач байһаараа алдаршанхай. Гуша гаран жэл соо Д.Д.Аюшиев хэды мянган үбшэнтэдтэ операци хэжэ, аргалаа, эмшлээ гэшэб?! Хүнүүдэй үбшэлхэн тухай саарһа дансыень харамсаараа, яжа үбдэһыень дары ойлгоод, ямар арга хэжэ байһыень тодорхойлоодхидог. Үбшэнтэдэй туһаламжа эрижэ хандахадань, тэрэ сүлөө тухагүйб гэжэ нэгэтэһы хэлэдэггүй, заабол бэеһыень үзэжэ, заабари зүбшэл үгэдэг, туһа хүргэдэг юм. Эгээл тиимэхэ сугтаа хүдэлдэг врачнууд болон медсестранууд, мүн аргалуулжа байгшадшье тэрэниие хүндэлжэ, "Манай Даша Дылгырович..." гэжэ зүрхэ сэдхэлхэ хандадаг байха.

—Бүхы наһан соогоо— ажабайдалдаашье, ажал хэрэгтэһы ходоодоо нүхэдтөөл түшгөлжэ ябаа хүн аабзаб даа. Юрэдөөл, энэ талаар зол хубитай, талаантай хүмби гэжэ өөрыгөө тоологшоб. Бэлигтэй бэрхэ, хүнгэн зөөлэн гартай врач-хирургнууд Л.А.Матханов, Ф.В.Архинчиев, В.В.Анганов, П.П.Бальбууров, М.К.Манжигеев болон бусадтай хамта хүдэлхэндөө урма баяртай ябадагби. Мүнөө дэлхэй дээрэ һаял нэбтэрүүлэгдэжэ байһан орёо нарин операцинуудые тэдэ наяд онуудта амжалттайгаар хэдэг байгаа. Тээд эдэ нүхэдэймни бултадаа саһаа урид наһа бараһаниинь гашуудалтай. Тиихэдэ зүрхэндэ, эльгэ бөөрэдэ операци хэдэг үеһимни нүхэд В.А.Тарнуев, Е.Н.Цыбиков, М.П.Рябов, Б.Н.Намдаков болон бусад мүнөө бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсэеэ зоной элүүрье хамгаалгын түлөө сүм зориулна,— гэжэ Д.Д.Аюшиев хөөрэнэ.

Ажалдаа абыластай медсестранууд В.Н.Помелова, М.М.Медведева, М.И.Юдина, залуу басагад А.Жамсаранова, М.Дамдинова болон бусад Дашинама Дылгыровичтэй һүүлэй жэлнүүдтэ хамта хүдэлхэн байгаа.

Хирург-уролог Д.Д.Аюшиевые гансал хүдэлхэн газартань бэшэ, харин республикын ниислэл хотын промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, хүдөөгэй ажалтад һайн таниха, мэдэхэ юм. Дашинама

али бүхы асуудалаар онсо өөрын хараа бодолтой хүн юм. Сүлөө сагтаа литература, искусствээр, кино, театраар ехэтэ һонирхдог. Шэнэ зохёол уншаад гү, али зүжэгтэй премьерэ хараад байхадаа, тэрэ хэнтэйшье үгэ булалдажа, ханамжаа сэхэ рууһ хэлэхэ аргатай. Юрэдөөл, элдэб темээр тэрэнтэй хөөрэлдэхэдөө, ямар бэдаа шэнэ юумэ ойлгошоб, сэдхэлээ шэмэглэхэши, баяжуулахш. Тээд энээнһээ үнэтэй сэнтэй юун байхаб даа. Эгээл тиимэхэ Дашинама Дылгырович олон зохёолнодтой, зурашадтай, артистнуудтай, журналистнуудтай нүхэсэдэг байха.

—Би өөрөө, мүн наһанайнгаа нүхэр— дүшөөд жэлдэ багшадһан, Россин Федерациин арадай гэгээрэлэй отличник Оляда Андреевна Махутова арба гаран жэлдэ Даша Дылгыровичтэ аргалуулжа байдагбди. Тэрэ гараха түрэхэнһөө эмшэн болохо табисууртай хүн гэшэ. Хошон шогууша зангаараа, энэрхы дуулан хандасаараа үбшэнтэдтэ туһалха, дэмжэхэхэ гадна, сэдхэлдэмнай этигэл найдал түрүүлдэг юм,— гэжэ дайнай болон ажалай ветеран Буда Рабданович Ганжуров хөөрөө һэн.

ЖАРАН наһан. Нэгэл Рабжуунай үе. Эдэ үдэрнүүдтэ 60-наһаа гүйсэжэ байһан Д.Д.Аюшиевэй бүлые эмшэлэгшэдэй бүлэ гэбэл, зүйтэй ха. Гурбан үхибүүтэй. Наһанайн нүхэр Мэдэгма Сандановна республикын стоматологическа поликлиниктод рентген-лаборантаар хүдэлдэг юм. Санжита басаганиинь врач болонхой. Бата хубүүниинь—фотограф. Одохон басаган Сэржээнэнь Улаан-Үдын 29-дэхи гимназида хурадаг.

Тиин мүнөө Дашинама Дылгыровичые, тэрэнэй гэр бүлые жаран наһанайн жаргалта ойгоор гүн сэдхэлхэ амаршалаад, зоной түлөө зохёохы ёһоор ажаллахыень, ута наһа наһалхыень, удаан жаргал эдлэхыень үрэнэбди.

Б.М.ЖИГЖИТОВ, журналист.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): дайнай инвалидууд болон ветерануудай госпиталиин ахамад врач В.А.Тарнуев, мэдээжэ хирург-уролог Д.Д.Аюшиев, госпиталиин ахамад медсестра Т.А.Гаврина, торакально-хирургическа таһагые даагша А.Б.Раднаев, ахамад врачай орлогшо Н.Н.Мотоев.
Ц.ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ДАЛАН ХУДАЛША

Шог зугааша артист Ю.Никулиниие 75 жэлэйн ойгоор амаршалая!

УРИД ХЭЛЭГДЭХЭ ҮГЭ

Мэдээжэ артист тухай олон юумэ хэлээдшье яалайб. Үдэшэ бүри гэхээр сэнхир экранда уулзана ха юмбиди даа. Цирк болон киногой суута артист, Советско Союзай арадай артист Ю.В.Никулинай түрэнэ үдэр гэжэ мэдэхэдээ, ойндоми нэгэ иимэ ушар ханагдаадхина.

- Шиини шог үгүүлэыешни түбэй телевиденинээ "Вокруг смеха" программада Юрий Никулин уншаа, - гэжэ боксоор СССР-эй спортын мастер Бата Нимаев 1982 ондо хэлээн юм. Энэ хэлээшэдэнь би балай этигээгүйб. Гэхэтэй хамта нэгэ ходы сагай үнгэрэн хойно дахин дабтахадань, минии хани нүхэрни харахан байгаа.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводто элдэб халаануудта хүдэлдэг хадаа тэрэшье удаа хаража шадаагүйб. Нэгэтэ хүниин халаанда хүдлөөд, үдэр унтажа байтарни,

гурбадахя дабтахадань, гэнтэ намайе нэрюулэн юм.

СССР-эй арадай артист Ю.В.Никулинай сэнхир экран дээрэ бага зэргэ бүгтыд гээд, тээлмэрдэнги, гэнэн шодоор; сабшаг-сабшаг гэжэ байхадань, хүнүүд энеэхээ эзэ эхигүй

бэлдэдэг гэшэ.

- Юрий Владимирович, та хайшан гэжэ олон энеэдэтэй зүйлүүдые суглууддагта? - гэжэ асуухадань:

- Нэн түрүүн ажабайдалые анхаралтайгаар адаглаха хэрэгтэй, - гэжэ Юрий Никулин

харюусана. - Минии Сибирьтэхи нүхэрни иимэ юумэ харахан байна.

Хаалтатай шлагбаумда могоциклтай хүн ерэжэ тогтоно. Тэрэнэй хойноһоо мори тэргэтэй хүн, тэргэтэй хүнэй удаа машинатай хүн, - гээд, минии "Буряад үнэндэ" 1976 оной ноябриин 20-до толилуулһан "Уршагта уулзалга" гэжэ шогой "араг яһыень" хөөрөөд, юрын ажабайдалда иимэрхүү сценкэнүүд боложол байдаг юумэл даа, - гэжэ Юрий Никулин тобшолол хэнэ.

Энэ программань жэлэй эрхим бүтээлнүүдэй тоодо орожо, шэнэ жэлэй урда тээ дүрбэдэхиеэ дабтагданан юм. Суута артиста, нээрээшье, өөрынгөө зохёол уншуулһанһаа өөрөгүй тиихэдэ баярлаа бэлэйб. Гэнэн, залуул ябагдаа гээшэл даа, гэдэ наһаар.

УРШАГТА УУЛЗАЛГА

шагнал гэшэ хүндэтэйшье, хүртэйшье ха юм. "Хүсэжэ ядахадаа хусаба" гүүлээд лэ, шортоо өөрөө дайруулаад нула халана бээ.

Гэртээ ошожо, мулталуулжа түргэн амархаяа яараа юм гү, бү мэдэе, гэнтэ хашан харань Шагдарай дала мүрэ дээрэнээ үмхөөд угзаржархиба. Сухалтай Шагдар мориной тархи шаагаад лэ абаба. Морининь далтираад гэдэргээ сухарихадаа, хойнонь зогсоһон Галданай "Лада" машинын цоур талыень тэргынгээ ожоороор хонхойсо мүргүүлжэрхибэ. Иимэ юумэнэй болоходо, Галданай досоо гансата бүрхэшэбэ.

- Юундэ машиним эбдэбэш? Гарзыень өөрөө түлэхэ хүн гүш, заһуулжа үгэхэ гү?

- Өөрөө хаража байна ха юмши. Ниургаа үнэтэй мал гэнтэ байтар шаажархихадань, гэдэргээ сухарья юм бээ. Би яахабиб?! Нэхэхэ наа, Шагдарһаа нэхэжэ абыш!

- Шагдар, яаха хүмши?!

- Яаха гэшэнш юум? Би шинии машина сохёо-нашшаа бэшэ, мори шаагаа нэм. Унаагаа барижа, хаража шадахагүй хадаа Жабхандай харюусга лэ.

- Яагаа хүрхэй зомта, бү похойролдотгы! Совхозой унаа

сухалтай Шагдар хоёрой аашын түлөө би харюусахалтайб?! - гэжэ мэтэ хахир зэбүүн хэрүүлэй шанга шанга андалдаан таһархаяа болишобо. Галданай зөөрин харам хурисал, Шагдарай мэдээжэ уур сухал, Жабхандайн сэдхэлэй тэнсүүриггүй байдал урда урдаһаа зүрилдөөд, түрүүн хэниинь,

хэнээ этэрхэн, энгэрдэнэн юм, бү мэдэе, гурбуулан зууралдан носоддошобо.

Сомоной зүблэлэй үүсхэлээр сэлээнээ болбосон түхэлтэй болгохо гэжэ шотагай зон гэр гэрэйнгээ урда ургамал, модо тарижа хорёолоод, Содбын тэжэрэн ганса ямаае дура зоргоороо хэнэхэ, хэсэхэ аргагүй, бэлшээридэ абаануулжа, аргамжалуулжа эдэлүүддэг болоһон юм.

Бэлшээринээ ямаагаа асаржа ябаһан Содбо Жабхандай нүхэрэйнгөө хоёр хүндэ хамһуулжа байхыень хараад, хүтэлбэри мэдэдэг ямаагаа гүйдэлөөрнь абаашажа, шлагбаумда уяжархёод, тэдээн тээшэ харайшаба. Эдэ дүрбэнэй шорой тооһо худхажа, нацдаһа шадалаа туршасажэ байхадань, поезднууд нэлгэсэлдэжэ үнгэрөөд, электро-оньһотой автомат-шлагбаум үни хада үргэгдэшэнхэй, хүхэямаанинь үлгэгдэшэнхэй харайжа байба.

Уршагта ороһон Содбоёо хараад, дарья табин гэнтэ энеэдэшэбэд. Содбонийшье бэнэнээ хараад баһал энеэшэбэ.

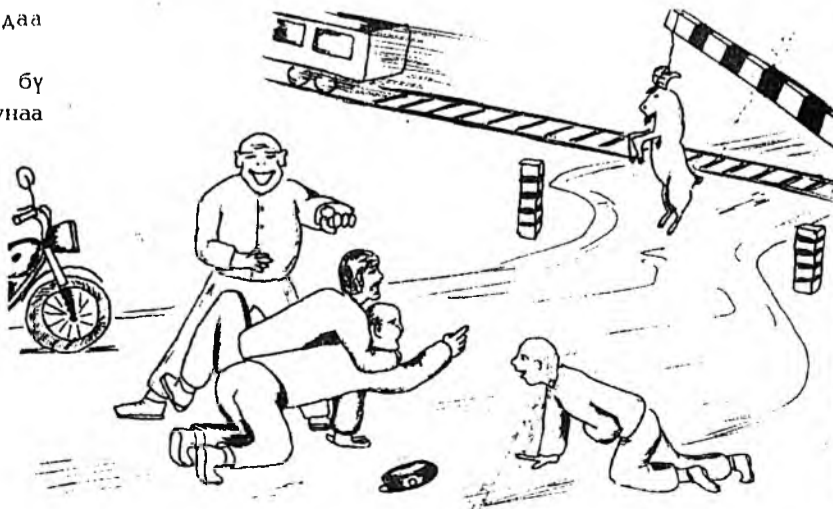
Бэе бээе заалсажа, унажа бодожо байжа, үни удаан энеэдээ хэн.

Нэгыень нүгөөдэрөөнь илгажа харахын аргагүй, хубсаһа хунараа таһалалсажа, тооһо шоройдо зууралданан, ажалша хүнэй нэрэ бузарлама байдалда ороһоноо, сухал уурай охиндо ногтоһон шодоор бэлэ, харин ооһэдэггөө эрид шүүмжэлхы шодоор хараба ха юм.

Тиигээд "хүндэлдэ хүлөө табижа" хохидоһон Содбо, бүлүү һахуу болотороо сохиулһан Жабхандай, мүрөө шуулаад халжишаһан Шагдар, машинаа эбдүүлээд нашладаһан Галдан дүрбэн нашладаагаа наадан болгожо, хэниинь хэндээшье гомдолгүй, үри абалигүй, анда нүхэд боложо тараһан юм.

Хожомын тэдэнэр нэгэтэшье эрид үгэ хэлсэжэ, энгэр захаяа таталсажа ябаагүй. Тиигэбэшье тэдэнэрэй уулзаха бүхэндэ нюдэнүүдэйн ямарнысьеб ниюуса удхатай мнээрэлгэ энэ уршагта уулзалга һануулашье наань, һанамжа болгон энэн тухай нэгэтэшье хэлсэдэггүй хэн.

Т. НИМБУЕВ.

УРАН ЗОХЁОЛШЫН МУЗЕЙДЭ

Буряадай арадай Уран зохёолшо Исай Калистратович Калашниковай түрэнөөр 65 жэлэй ой республика доторнай үргэнөөр тэмдэглэгдээ гэжэ уншагшадтаа дуулаһан байнабди. Тэрэ талаан бэлигэйнгээ орьёл дээрэ оройдоол 49 һанандаа хүндэ үбшэндэ дайрагдажа, энэ дэлхэйтээс хахасаа хэн.

Тэрэгэн саһаа хойшо арба ехэ гаран жэлэй үнгэрөөшье наань, Исай Калашников тухай дурасхаал олоной сэдхэлдэ үлэһэн зацдаа, бэлэһэн зохёолнуудынь уншагшадтайгаа дура буляһан хэбээрээ.

"Нүүлшын сухарилта", "Сагдуул модод", "Наман дундуур", "Шинэ саган шинж", "Шуһага зэбүүн саг", "Мүрдэлэ" гэхэ мэтын роман болон туужануудай автор Исай Калашников Буряад оронтой шуна мяхаараа холбоотой юм. Тэрэ Мухар-Шэбэрэй аймагай Шаралдай шотагта түрөө, Байгал шадар ажаһуудаг залуухан Катине һананайнгаа нүхэр болгожо шэлэн абаа, гурбан сөбөр басагадын, зээнэрын Улаан-Үдэдэ үндыгоо.

Бэлигтэй хүнэй һаһа бһараншье хойно тэрэнэй нэрэ мүнхэрэн үлэдэг. Эгээлтиимэлээ манай Улаан-Үдэ хотын Шаралдай һууриной гудамжинуудта Исай Калашниковай нэрэ олгодоо. Мүн Мухар-Шэбэрэй аймагай уран зохёолой нэгдэл сууга зохёолшын нэрэмжэтэ юм.

Гадна уран зохёолшын түрэн шотагта И. К. Калашниковай гэр-музей эмхидхэгдэнхэй. Тэрэ музей доторнь уран зохёолшын номууд, гар бэшэгүүд, фото зурагууд, үмдэжэ ябаһан хубсаһа хунар, жэгдэжэ байһан хэрэгсэлнүүд суглуулагданхай.

Энэ гэр-музейдэ холо ойроһоо хүн зон ерэжэл байдаг юм. Тиихэдээ тэдэндэ уран зохёолшо тухай баримта фильмүүд харуулагдажа, музей соогуур экскурси үнгэргэгдэдэг байна. Тус гэр-музейе даалга Елена Степановна Павлуцкая жэл бүхэндэ "Калашниковска уншалгануудые" хүтэлбэрилэн ябуулдаг. Мүн энэнь жэдэ уран зохёолшын 65 жэлэй ойдо зориулагдажа, олон тоото айлшад суглаараа, музейдэ бэлэг сэлэгүүдэ барья.

Д. БАЛЬЖИНИМАЕВ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Музей экспонадуудые харанат, Р.Н. БАЗАРОВАЙ фото.

Барилдаан

рэ буляалдалгын барилдаагаар заншалта мурьсоонүүд: "Абай Гэсэр" гэхэн бүхэроссин спорт ба спортивна дээдэ шадабарийн хур-ийн (ШВСМ) нээмэл чемпионат хоёр гадхгдажа, декабриин 14-15-най үдэрнүүдгэ шийн бэлэдхэлэй барилдаанай түб соо нэгэ үнгэргэгдэбэ. Республикын Барилдаанай эраци, "БАТ-ЛТД" фирмэ гээд хамгадхамал мурьсоо эмхидхэжэ, тэрэнэй гол сорнуудын байгаа.

Буряад Республикын, Агын ба Усть-Ордын номито округой, Шэтын ба Эрхүүгэй эстин, Байкальск ба Красноярск хотонуудай бүхэншүүл хүсэ шандаананай нааданда хаба малаа үзэлсэжэ, харагшадые ехээр барлуулба.

ехэ-ехэ мурьсоонүүдтэ республикынгаа нэрэ хүндые тэдэнэр түлөөлжэ, амжалтануудые туйлаа наа, бүри саашаанье хабая туршаха аргатай байна.

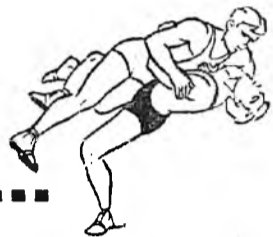
Тиймэнээ дүрэ буляалдалгын барилдаагаар 1997 ондо үнгэргэгдэхэ гол мурьсоонүүдые нэрлэе.

1. И.Ярыгинай шанда хүртэхын тула уласхоорондын "Гран-при" мурьсоон Красноярск. Январин 29—февралин 2.

2. Б.Будаевай шанда хүртэхын тула уласхоорондын мурьсоон. Улаан-Үдэ.

* * *

ШАНДААН ШАНГАТАЙШУУЛ ХАБА ШАДАЛАА ТУРШАЛСАЖА...

дүрүүшын үдэр— декабриин 14-дэ— шануудай хоёр дүхэригэй шийнэй удаа мурьсоон шан баяр ёһолол боложо, шушуулай хэрэгүүдэй, шийн, физическэ культура спортын талаар түрэнэй шийнэй түрүүлэгшын орлогшо Иванов, республикын шандаанай федерациин президент Б.Ф.Тушемилов шадар хүсэтэй бүхэншүүлгэ шалгаран гарахые гээ, халуунаар амаршалаа шийн гэхэдэ, баяр шийн үедэ Очир Дамдиновта хоорондын классай спортын шийн үнэмшэлгэ, Бэлгтэ шийн спортын мастерай шийншэлгэ Б.Ф.Тушемилов шийншэлгэ О.Дамдиновта шийншэлгэ дүрэ буляалдал-га барилдаанай түрүүдэ хоорондын классай 2 дохи спортын мастер болобо гэшнэ. шийн уласхоорондын шийншэлгэ М.С.Цыдынов юм гээд шийншадтаа хануулай.

ИЛА-гай баталан шийншэлгэ ёһоор, дүрэ буляалдал-га греко-римскэ барил-даанай шийншүүрүүд хубил-га. Тийн эгээл хүнгэн 48, 52 килограммай шийншүүрүүд үгы шийншэлгэ, 54 килограммнаа шийншөөн эхилэ хэн.

56 килограмм. БГУ-гай 1-дхи шийншүүрүүд Оюутан Баатар Цыбиков шийн Армиин түлөөлэгшэ шийншэлгэ Балтаевые түгэхэлэй шийншэлгэ 18:12 гэхэн тоогой-шийншэлгэ, чемпиной нэрэ шийншэлгэ хүртэхэнөө гадна, шийншэлгэ мастерай норматив шийншэлгэ. Тиймэнээ Баатар нэрэ шийншэлгэ хоёр хэрэг бэсүүдэ шийншэлгэ.

эвэлхын тула БГУ-гай Фёдор Цыбиков Константин Хангаловые (БГУ) шадамар бэрхээр шийншэлгэ.

58 килограмм. СССР-эй спортын мастер, арга дүрэтэй, шурап солбон Максим Молонов (Динамо) мүншэдүтүүгүй бэрхэ, зүгөөр наһаар залуу Лдар Жамбаловые (Динамо) бүдэрүүл-жэ, "хибсэй профессор" гэхэн ара нэрээ үнөө дахин баталан гэршэлбэ. Удаадахи хуурида дэлхэйн чемпионатда хүрэл медальда хүртэгшэ, ерээдүйн ехэ найдал түрүүлжэ ябаһан БГУ-гай оюутан Жаргал Нимбуев гараба.

63 килограмм. Тус шийншүүрэй бүридэлэй шийншэлгэ "шанга" байбашье наань, 18 наһатай спортын мастер, эдиршүүлэй дундаһаа Россин чемпион Алексей Олин (ДИОСШ-7) бахардангүй барилдажа, хэдэн шамбайшуулые шийншэлгэ. Эндэ түгэхэлэй уулзалга болоогүй. Ушарын гэхэдэ, Дэлхэйн кубогта хүртэгшэ Андрей Пестерев урда уулзалгадань хүлөө гэмэлтгэн байжа, 1-дхи хууриин түлөө тэмсэхэеэ арсаа. 3-дахиде шангай хуури Баатар Нимаев (БГУ) эзэлэ. Тус шангай хуурида хүртэхын тула Баатар Юрий Дашанимаевые арай гэжэ шийншэлгэ.

69 килограмм. Буряад Республикын 1-дхи дахин чемпион, СССР-эй спортын мастер Жамса Ахамажаповай (ДИОСШ-7) урдаһаа гансал Александр Харханов түгэхэлэй нааданда тэмсэл хэжэ шадаба. Тийгэбэшье тэрэ урившагүйдэ-жэ, 2-дохи хуури эзэлэ хэн. Хэдэн нэрэтэй, солотой мастер-нуудай урдаһаа ёһотой тэмсэл

хээд, тэдэниие шийншэлгэ, барил-даанда дуратайшуулай эдэхэл ехээр баясуулан Николай Зандаев (ДИОСШ-7) удаадахи шангай хуурида гараба.

76 килограмм. Уласхоорондын классай спортын мастер Очир Дамдинов (ДИОСШ-7) бүхэ уулзалгануудаа нэгэ амин дээрэ гэхээр жэгдэ үнгэргэжэ, хэндэньшье найдал түрүүлэгшгүй, чемпион болохо ёһоороол болобо. Түгэхэлэй уулзалгада хаба шадалаа туршалсаһан Баатар Цыренов (ДИОСШ-7) бин шадалаараа барилдабашье, 10 очко бүри уулзалгын эхиндэ алдажа, 2-дохи хуури эзэлхэ баатай болоо бэлэй. 3-дахиде дүй дүршэл ехэтэй, арга дүрөөр баян, СССР-эй спортын мастер Валерий Шагжитаров эзэлбэ.

85 килограмм. Тус шийншүүртэ хүлөөлгөгшгүй "үзэгдэлнүүд" ушарба. Юуш гэхэдэ, оройдоол 17 наһатай 7-дохи ДИОСШ-гай хүмүүжэмэл Дугар Гунгаев СССР-эй спортын хэдэн мастернуудые үлүү булюугаар бүдэрүүлжэ, чемпиной нэрэ зэргэдэ хүртөөд, спортын мастер болоо. Хвичи Киласония (Россин Арми) Баатар Дагбаев (БГУ) хоёр удаадахи хууринуудые удаа дараалан эзэлбэ.

97 килограмм. Красноярск хотын түлөөлэгшэ Михаил Кондратов Мүнхэ Мункожаргаловые (Россин Арми) нэмэлтэ саг соо нэгэл очкогоор шийншэлгэ, чемпион болобо. 3-дахиде Сергей Молоткин (Динамо) гараба.

125 килограмм. Жаргал Элбецов (Россин Арми) Красноярскын Эльхан Гасановые үнэмшэмэ тодоор илажа, үнэхөөрөө "абарга" нэрээ гэршэлбэ.

Удаадахи шангай хуури спортивна "Динамо" бүлгэмэй гэшүүн Олег Болонев эзэлэ.

Бүхэ чемпинуудта медаль болон 500-500 мянган түхэриг, 2-дохи хуури эзэлэгшэдэ 300 300 мянган түхэриг, 3-дахиде гарагшадта 200 200 мянган түхэриг шангууд Баир Тушемиловэй ба Михаил Тангановой (БАТ-ЛТД) зүгөөр барюулагдаа. Дэлхэйн чемпион Б.Д.Будаев хубийн шангуудые М.Молоновто, Агын округой түлөөлэгшэ, айлынаар бууһан Ж.Гонгоровто, мунтренер В.Пильчиновта бэлэг болгон бариба. Тийхэдэ О.Дамдинов "Мотом" акционернэ бүлгэмэй спортын талаар инструктор Ж.Ахамажапов хоёр Барилдаанай федерациһаа 1-1 миллион түхэриг шангаар болон спортын ветеран, Хягтын аймагай 15 дахин чемпион Алексей Цыренжанович Очиртаровай зүгөөр амиды хонидоор шагнагдаа хэн.

Тус мурьсооной дүнгүүдээр Буряад Республикын суглуулагдамал команда бүридхэгдэжэ, Улаан-Үдэ хотодомнай декабриин 24-25-най үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэеэ байһан Россин кубогта хүртэхын түлөө мурьсоондэ шанга шалгалта нэн түрүүн гараха юм. Удаань хойто жэлдэ Росси дотор үнгэргэгдэхэ

нэрээ гэршэлбэ. Удаадахи шангай хуури спортивна "Динамо" бүлгэмэй гэшүүн Олег Болонев эзэлэ.

Бүхэ чемпинуудта медаль болон 500-500 мянган түхэриг, 2-дохи хуури эзэлэгшэдэ 300 300 мянган түхэриг, 3-дахиде гарагшадта 200 200 мянган түхэриг шангууд Баир Тушемиловэй ба Михаил Тангановой (БАТ-ЛТД) зүгөөр барюулагдаа. Дэлхэйн чемпион Б.Д.Будаев хубийн шангуудые М.Молоновто, Агын округой түлөөлэгшэ, айлынаар бууһан Ж.Гонгоровто, мунтренер В.Пильчиновта бэлэг болгон бариба. Тийхэдэ О.Дамдинов "Мотом" акционернэ бүлгэмэй спортын талаар инструктор Ж.Ахамажапов хоёр Барилдаанай федерациһаа 1-1 миллион түхэриг шангаар болон спортын ветеран, Хягтын аймагай 15 дахин чемпион Алексей Цыренжанович Очиртаровай зүгөөр амиды хонидоор шагнагдаа хэн.

Тус мурьсооной дүнгүүдээр Буряад Республикын суглуулагдамал команда бүридхэгдэжэ, Улаан-Үдэ хотодомнай декабриин 24-25-най үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэеэ байһан Россин кубогта хүртэхын түлөө мурьсоондэ шанга шалгалта нэн түрүүн гараха юм. Удаань хойто жэлдэ Росси дотор үнгэргэгдэхэ

- Апрель.
- 3. Европын чемпионат. Варшава. Майн 7-10.
- 4. Ветерануудай дунда дэлхэйн чемпионат. Мартини (Швейцария). Августын 2-3.
- 5. Дэлхэйн кубогта хүртэхын тула мурьсоон. Денвер (США). Априлин 4-5.
- 6. Эдиршүүлэй дунда дэлхэйн чемпионат. Турку (Финлянди). Августын 2-10.
- 7. Дэлхэйн чемпионат. Красноярск. Августын 28—сентябриин 1.
- 8. А.Медведийн шанда хүртэхын тула уласхоорондын мурьсоон. Минск. Сентябрь.
- 9. Оюутадай дунда дэлхэйн чемпионат. Тегеран. Декабрь.

Б.М. БАЛДАНОВ.

ЗУРАГУУДДЭЭРЭ: дэлхэйн чемпион Б.Будаев Жамса Ахамажаповта шан барюулжа байна; мурьсоо нээлгын баяр ёһололой үедэ В.И.Иванов, Б.Ф.Тушемилов, Б.Ц.Цыбиков гэгшэд; мурьсоонэй үедэ; уласхоорондын классай спортын мастер Очир Дамдинов.

